

4. Луговий В. І., Слюсаренко О. М., Міршук О. Є., Таланова Ж. В. Ключові поняття сучасної педагогіки: навчальний результат, компетентність, кваліфікація. Педагогічна і психологічна науки в Україні : зб. наук. пр. : у 5 т. Т. 1 : Загальна педагогіка та філософія освіти. К. : Педагогічна думка, 2012. С. 23–28.
5. Ляпа М. М., Петренко В. М., Судніков О. І. та ін. Вогнева підготовка : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2011. 283 с.
6. Свідлов Ю. І. Організація і проведення вогневої підготовки : навч. посіб. Суми : Вид-во СумДУ, 2007. 320 с.
7. Хорєв І. О. Дидактика вищої військової школи : навч. посіб. К. : НАОУ, 2004. 160 с.

ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ З УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

Бардінова А. О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Враховуючи думку вчених стосовно того, що будь-яке наукове поняття знаходить своє місце у системі науки в результаті тривалого і складного процесу категоризації [9, с. 263], ми зробили спробу проаналізувати та уточнити змістову сутність поняття «правова компетентність» та право його на присутність у системі наукових категорій. Це дозволило, по-перше, трактування даного поняття вченими як необхідної інтегральної якості особистості, що має свою структуру, яка дозволяє фахівцеві найбільш ефективним чином здійснювати не тільки свою трудову діяльність, але й сприяє саморозвитку та самовдосконаленню особистості, по-друге, сприяє адаптації її в суспільстві; пристосуванні до вимог і обов'язків, які становить перед особистістю суспільний спосіб існування. Такий підхід пояснюється потребою сучасного суспільства у правовій освіті усіх громадян України, що обумовлено в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, інших нормативно-правових документах, в яких підкреслюється гострота зазначеної проблеми щодо правової освіти населення.

Поняття правової компетентності є об'єктом вивчення багатьох дослідників: П. Баранов, А. Дахін, А. Крижанівський, Є. Майорова, А. Овчинніков, В. Олійник, О. Панова, Є. Певцова, І. Покровський, Т. Соловійова, С. Треніхіна та ін., в працях яких зазначена проблема отримала висвітлення різних її аспектів. Тому підтвердження наукової

розвідки даної проблеми А. Бардінової [1], І. Галдецької [2], В. Ковальнової [3], Ю. Новгородської [5], О. Поліщук [6], Л. Рябової [7], Т. Смагіної [8], А. Ткаченка [9],

Проте, як свідчить аналіз літературних джерел, дана проблема розроблена ще недостатньо. Поза увагою вчених залишаються питання сутності правової компетентності як поняття та складового компонента професійної діяльності менеджерів з управління закладом освіти. Враховуючи це, метою статті передбачено розкриття змістової суті понять «право», «компетентність», «правова компетентність» як ключових понять дослідження.

За В. І. Масловим та В. В. Шаркуною, компетентність трактується – як готовність на професійному рівні виконувати свої посадові і фахові обов'язки відповідно до сучасних теоретичних надбань і кращого досвіду, наближення їх якості до світових вимог і стандартів.

У педагогічній науці під правовою компетентністю розуміють здатність людини ефективно вирішувати проблеми правовими засобами, які виникають у житті. Звідси випливає, що правова компетентність будь-якого фахівця, як і будь-якого громадянина передбачає знання ним соціальних норм і правил поведінки людей, що встановлюються і санкціонуються державою.

У педагогічному сенсі варто зупинитися на визначенні поняття «право», оскільки сучасний світ неможливо уявити без прав людини, які ґрунтуються на принципах свободи, рівності, справедливості.

У цьому контексті слід зазначити, що, визначаючи змістову суть феномена права, вбачаємо виділення принаймні трьох підходів до його розуміння. Так, перший підхід пов'язується з уявленням про права та обов'язки людини в їх історичному розвитку. Про це говорять три найстаріших письмових джерел – Кодекс Гаммурабі; Біблія та Коран, в яких прописані основні принципи права та обов'язки людей. Отже, боротьба за реалізацію прав людини сягає давнини. Утім, юридична кодифікація індивідуальних прав має своїх конкретних попередників в особах Магна арта (1215), Англійського білля про права (1689), Французької декларації прав людини (1789), Білля про права США (1791). Незважаючи на обмеженість цих документів, вони сповідували певні ідеали людських прав, тим самим відіграли важливу роль в історії прав людини, а отже – в історії людства.

Другий підхід характеризується міжнародним визнанням основних принципів прав людини, які з'явилися після викриття «злочинів проти людства» у другій світовій війні. Винищення нацистською Німеччиною більш як шість мільйонів євреїв, політичних в'язнів та інших «неподібних» – циган, гомосексуалістів, непрацездатних, – жахнули світ. Військові трибунали, проведені того

часу в Нюрнберзі та Токіо були лише однією з спроб уникнути цього жаху в майбутньому. Народи чекали гарантій, які б назавжди вберегли світ від посягань на свободу та справедливість. Тому було б дуже важливо визнати, що громадянські, культурні, економічні, політичні та соціальні права є універсальними і неподільними та відносилися б до кожної людини в будь-якому куточку світу. Враховуючи це, члени новоствореної на той час Організації Об'єднаних Націй зібралися 1945 року у Сан-Франциско та погодилися працювати для поширення поваги прав людини для всіх. Комісією з прав людини було розроблено комплекс основних положень щодо людських прав. З цією метою 19 грудня 1948 року державами – учасниками ООН – була прийнята Універсальна Декларація Прав Людини (УДПЛ), Преамбула якої говорить, що «... визнання гідності та рівних і невід'ємних прав усіх членів людської сім'ї є запорукою свободи, справедливості та миру в світі».

Універсальна Декларація Прав Людини (УДПЛ) інституалізує владу громадянської думки в світі та встановлює універсальні моральні засади, якими оцінюється та формується поведінка держав щодо їхніх власних народів. Творці УДПЛ хотіли надати правам людини сили міжнародного закону. Пізніше, 1966 року, члени ООН підписали два документи: Міжнародний протокол економічних, соціальних прав та Міжнародний протокол громадянських та політичних прав. Разом з УДПЛ вони утворили так званий Міжнародний біль про права.

Інші важливі конвенції були прийняті в розвиток законодавства прав людини, а саме: Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965), Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979), Конвенції прав дитини (1989) та Декларація прав на розвиток (1989). Силу та вплив цих документів важко переоцінити. Гноблені народи всього світу знайшли в цих документах підтримку у своїй боротьбі проти колоніалізму та силу утвердження свого права на свободу та незалежність.

Третій підхід пов'язаний з уявленням про сучасні міжнародні закони у сфері прав людини, які відображають криваву боротьбу людства за справедливість та людську гідність. Наразі більшість країн мають систему гарантування справедливості в житті їхніх членів. Зростаюча сила громадянського суспільства, десятки тисяч неурядових організацій в усьому світі на міжнародному, регіональних, національних та місцевих рівнях активно здійснюють моніторинг, захист, пошук шляхів повної реалізації людських прав на всіх рівнях суспільства. І хоча кожна група відображує лише один аспект, наприклад, юридичний захист чи навчання людським правам, але всі разом вони посилюють та впроваджують основні принципи, викладені в Універсальній Декларації Прав Людини. Вони стверджують для всіх

народів «право бути Людиною», про яке Елеонор Рузвельт сказала: «Де, власне, починаються права людини? В невеличкому місці поруч із домом...» (Елеонор Рузвельт. Велике питання, Нью-Йорк, 1958).

Основні механізми захисту прав людини на національному рівні закріплено в головному документі по захисту прав людини – Конституції України. Саме в Конституції записані ті права, які держава надає своїм громадянам, і ті обов'язки, які вона на них покладає. Конституційне право (або державне право) є основою або фундаментом для всіх інших галузей права (державного, цивільного, трудового, кримінального, міжнародного та ін.). Його вважають основним законом держави. Характерною особливістю в цьому контексті є те, що норми права, які містяться в інших галузях права, не можуть суперечити Конституції.

Таким чином, сформованість правової компетентності у фахівців будь-якої сфери людської діяльності (у нашому випадку-майбутніх менеджерів з управління закладом освіти) надає можливість вільно орієнтуватись у правових явищах, виділяти та розрізняти правові стосунки людини з суспільством та оточуючим середовищем, приймати обґрунтовані професійні рішення відповідно до законодавчих норм.

Список використаних джерел:

1. Бардінова, А.О. (2021). Інтегрований підхід як засіб формування правової компетентності у майбутніх менеджерів з управління закладом освіти в умовах магістратури. *Витоки педагогічної майстерності* : наук. журнал Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка. Серія: Педагогічні науки. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, Вип. 28. 5-8. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2021.28.250315>
2. Галдецька, І.Г. (2014). Теоретичні основи формування правової компетентності у майбутніх учителів як педагогічна проблема. *Науковий часопис імені М.П. Драгоманова*. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Вип. 28, 265-269. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2014_28_57
3. Ковальова, В.В. (2016). Правова компетентність як складова управлінської діяльності майбутніх менеджерів. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]*. Психолого-педагогічні науки, №3, 26-31. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2016_3_7
4. Національна доктрина розвитку освіти (2002). Освіта України. 23 квітня (№33), 4-5.
5. Новгородська, Ю. (2016). Правова компетентність як важлива складова управлінської діяльності майбутнього керівника дошкільного навчального закладу. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Серія: Філософія, педагогіка, психологія. №29, 101-106.

6. Поліщук, О. (2015) Правова компетентність як основа професійного росту майбутнього менеджера. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань. Випуск 1, 265-270.
7. Рябовол, Л.Т. (2013). Правова предметна компетентність: поняття, структура, правові предметні компетенції. *Наукові записки КДПУ*. Серія: Педагогічні науки / ред. кол.: В.В. Радул [та ін.]. Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка. Вип. 121, ч. 2, 263-268. URL: <http://dspace.kspu.kr.ua/ispui/handle/123456789/695>.
8. Смагіна, Т.М. (2011). Соціальна компетентність учнів: зміст і структура. *Педагогічна майстерня*. №2, 21-24.
9. Ткаченко, А.В. (2011). Категоріальний статус поняття «Професійний розвиток особистості». *Витоки педагогічної майстерності* : збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки». Полтава. Випуск 8. Ч. II, 263.

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ЗАГАЛЬНА ФОРМУЛА ЩОДЕННОГО БУТТЯ ОСОБИСТОСТІ

Білаш В. П., Свінцицька Н. Л., Лисаченко О. Д., Біланов О. С.
Полтавський державний медичний університет

Здоров'я кожної людини безперечно вважається основною цінністю суспільства, дбайливе ставлення до власного здоров'я сприяє його зміцненню та збільшує тривалість життя населення України. Більшість українців не достатньо інформовані про необхідність дотримання норм здорового способу життя, формування яких потрібно розпочинати з ранніх років та приділяти особливу увагу здоров'ю дітей і студентської молоді. Одним з актуальних завдань сьогодення є виховання в підростаючого покоління свідомого ставлення до власного здоров'я та здоров'я своїх рідних.

Питанням здоров'я та здорового способу життя присвячені численні праці науковців: цінність здоров'я особистості як об'єкт філософського пізнання вивчав С. Ю. Путров; В. М. Копа досліджував механізм реалізації соціокультурного ідеалу здоров'я; багатоаспектність поняття здоров'я у сучасній науковій думці розкрив О. А. Федько; дослідженню проблеми охорони здоров'я, реалізації державної політики України у цій сфері в контексті здійснення медичних реформ присвячені праці Г. Демочко, Д. Гомон, О. Длугопольського, В. Князевича, Т. Авраменко, О. Пожевілової, І. Зогого; нормативно-правову складову державної політики щодо формування здорового способу життя в Україні досліджували